Ministerie van
Buitenlandse Zaken

Aan de Staatssecretaris van Justitie
Immigratie- en Naturalisatiedienst
Postbus 30125
2500 GC 's-GRAVENHAGE

Directie Personenverkeer, Migratie en
Consulaire Zaken
Afdeling Asiel- en Migratiezaken
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Datum	12 juli 2000
Kenmerk	DPC/AM-678606
Blad	1/9
Bijlage(n)	drie
Betreft	Situatie van Bihari's in Bangladesh

Auteur	DPC/AM
Telefoon	(070) 348 5964
Fax	(070) 348 5046
E-mail	dpc-am@minbuza.nl

1. Inleiding

In uw brief van 28 september 1999 verzocht u mij te berichten over de positie van Bihari's in Bangladesh in aanvulling op het ambtsbericht van 18 mei 1998.

Hierbij gaat u in aanvulling op dat eerdere ambtsbericht enige informatie toe over onderscheidende kenmerken van een Bihari en over de nationaliteit van jeugdige Bihari's. Het ambtsbericht van 18 mei 1998 geldt overigens nog onverkort. In de daar beschreven situatie is nadien geen wijziging opgetreden.

Paragraaf 2 beschrijft de voorgeschiedenis van de Bihari-problematiek, en de eerdere pogingen Bihari's uit de kampen over te brengen naar Pakistan. Paragraaf 3 gaat in op kenmerken waarmede een Bihari zich onderscheidt van een Bengaal.

Paragraaf 4 behandelt de vraag in hoeverre de in de opvangkampen levende Bihari's recht hebben op de Bengalese nationaliteit en in hoeverre zij die nationaliteit ook daadwerkelijk bezitten. Paragraaf 5 beschrijft de situatie van in kampen achtergebleven Bihari's. Paragraaf 6 gaat in op de mogelijkheden een afgewezen (Bihari) asielzoeker uit Bangladesh naar dat land terug te sturen.

Het ambtsbericht wordt afgesloten met een samenvatting (paragraaf 7).

Bij de opstelling van dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van openbare bronnen en rapporten (zie bijlage 1), alsook van vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen te Dhaka en Islamabad, die daartoe verschillende bronnen raadpleegden.

2. Achtergrond.

Bihari's zijn Urdu-sprekende moslims die in de jaren 1945-1952 uit verschillende Indiase deelstaten (Bihar, Uttar Pradesh en Madhya Pradesh) als vluchteling naar Oost-Pakistan kwamen. Die moslimvluchtelingen (totaal 1,3 miljoen) werden later als collectiviteit Bihari's genoemd, omdat de meerderheid (rond 1 miljoen) uit Bihar kwam.

Tijdens de onafhankelijkheidsoorlog (maart tot december 1971)[1] steunden veel Bihari's openlijk het Pakistaanse leger tegen de Bengaalse vrijheidsstrijders (*Mukti Bahini*)[2]. Het Indiase leger intervenieerde op 4 december 1971 ten gunste van de Mukti Bahini. Op 16 december 1971 gaf het Pakistaanse leger zich over en was de oorlog ten einde. Op dat moment bevonden zich nog circa 735.000 Bihari's in de nieuwe staat Bangladesh. Duizenden Bihari's werden gearresteerd en hun huizen en winkels werden geplunderd. Het Indiase leger beschermde de Bihari's zo veel mogelijk tegen wraakacties en bracht hen voor hun eigen veiligheid onder in 66 kampen verspreid over geheel Bangladesh.

De eerste premier van Bangladesh, Sheikh Mujibur Rahman, kondigde na de onafhankelijkheid een algemene amnestie af. Diegenen die in Bangladesh wilden blijven, zouden welkom zijn. In 1972 werd door het Internationale Rode Kruis (ICRC) onder de Bihari's in de kampen een volkstelling gehouden. Van de zich in de kampen bevindende Bihari's verklaarden 535.000 naar Pakistan te willen worden overgebracht.

Overbrenging naar Pakistan. Tot eind juni 1974 werden 108.750 Bihari's naar Pakistan overgebracht, vooral voormalige militairen en overheidspersoneel. In latere jaren volgden nog enkele groepen. Tegen 1979 waren 121.000 Bihari's overgebracht, en hadden 42.000 over land hun weg naar Pakistan gevonden. 300.000 à 350.000 Bihari's bleven in Bangladesh achter, waarvan 250.000 wonend in 66 kampen verspreid over Bangladesh.

Op 9 juli 1988 ondertekende de Pakistaanse president Zia-ul-Haq een overeenkomst met Rabita al-Alam al-Islami[3] waarbij werd voorzien in de oprichting van een fonds, waaruit de overbrenging en hervestiging van Bihari's gefinancierd zou worden. Tot uitvoering van deze overeenkomst is het echter niet gekomen.

---

[1] De afscheidingsoorlog begon met het eenzijdig afroepen van de onafhankelijkheid op 25 maart 1971, en kwam ten einde met de overgave van het Pakistaanse leger op 16 december 1971.

[2] Een West-Pakistaans regiment, waarvan een vleugel bijna geheel bestond uit Bihari's uit Oost-Bengalen, maakte zich in die periode schuldig aan wraakacties en moord jegens de Bengaalse bevolking. Berucht is de moord op Bengaalse intellectuelen tijdens de laatste dagen van de onafhankelijkheidsoorlog.

[3] De Rabita al-Alam al-Islami (World Muslim League) is een in Saudi-Arabië gevestigde humanitaire organisatie.

De in 1990 aangetreden Pakistaanse premier Nawaz Sharif bleek meer gevoelig voor het lot van de Bihari's. Op 12 augustus 1992 kwam tussen hem en de Bangladeshi premier Khaleda Zia een gemeenschappelijke verklaring tot stand waarin werd voorzien dat alle '*Stranded Pakistani*'[4] in fases zouden worden gerepatrieerd. Op 10 januari 1993 kwamen 53 Bihari gezinnen (totaal 325 personen) uit Bangladesh aan op het vliegveld van Islamabad en werden hervestigd in de Punjab (geboortestreek van Sharif).

Na het aantreden van Benazir Bhutto als premier in mei 1993 is van hervestiging van Bihari's in Pakistan niets meer gekomen. Met de terugkeer van Sharif als premier van Pakistan in februari 1997 leek weer beweging te zijn gekomen in de kwestie van repatriering. Op 17 januari 1998 maakte Sharif na terugkeer van een bezoek aan Bangladesh bekend bereid te zijn een beperkt aantal Bihari's (gesproken werd over 900 gezinnen) van Bangladesh naar Pakistan over te brengen, zodra daartoe voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. De Rabita al-Alam al-Islami zou daartoe de nodige fondsen moeten verzamelen. Ook daarvan is evenwel niets meer gekomen[5].

Het aantreden op 12 oktober 1999 van generaal Musharraf als nieuwe premier heeft in deze situatie vooralsnog geen wijziging gebracht. De nog in de kampen levende Urdu-sprekende Bihari's wachten nog steeds op overbrenging naar Pakistan, hoewel na zoveel jaren sinds de oprichting van de Bihari-opvangkampen in 1971 de kansen daartoe miniem moeten worden geacht.

Het aantal Urdu-sprekende moslim Bihari's dat zich in Bangladesh in een van de Bihari-opvangkampen bevindt, werd in 1993 geschat op 238.000[6]. Volgens recente gegevens zouden zich inmiddels nog 200.000 Bihari's bevinden in 30 opvangkampen. Sommigen kozen kennelijk voor integratie in de Bengalese maatschappij of wisten hun weg te vinden naar het buitenland. Buiten die kampen wonen nog eens 40.000-50.000 Bihari's. Het totaal aantal Bihari's dat in Bangladesh leeft, wordt aldus geschat op 250.000. Andere bronnen spreken evenwel van 300.000 Bihari's[7].

---

[4] De term '*Stranded Pakistani*', waarmee de in de kampen achtergebleven Urdu-sprekende moslim Bihari's zich gaarne aanduiden, is enigszins misleidend. Betrokkenen woonden immers nooit in het huidige Pakistan, maar op het grondgebied van het huidige Bangladesh. Zij voelen zich echter Pakistaan naar de situatie van voor 1971 toen Bangladesh nog Oost-Pakistan was, en wensen op grond daarvan naar het huidige Pakistan te worden overgebracht.

[5] Reuters stelt in een bericht van 13 oktober 1999 terzake 'Although Sharif returned to power in 1997, there has been no further visible progress on repatriation'.

[6] Zie het ambtsbericht van 18 mei 1998, p.5 onderaan.

[7] Zie U.S. country report for human rights practices for 1999 van 25 februari 2000, § 2.b (internet-versie p.18).

3. Onderscheidende kenmerken.

Taal. Een Bihari onderscheidt zich van een Bengaal[8], doordat hij in het algemeen goed Urdu spreekt[9]. Een enkele Bihari in Bangladesh spreekt mogelijk niet het Urdu maar het Hindi[10]. Het betreft hier dan de zogenaamde hindoe Bihari's, die verspreid over het land wonen (dus niet in de kampen). Het Hindi wordt gesproken door de hindoes, en het Urdu[11] door moslims. Het Hindi en het Urdu zijn overigens twee varianten van dezelfde taal, die onderling vrijwel identiek zijn. Urdu en Hindi verschillen als taalgroep nogal van het Bengaals. Een persoon die geen Urdu (of Hindi) spreekt, kan geen Bihari zijn.

De Bihari's uit de Bihari-opvangkampen in Bangladesh zijn vrijwel zonder uitzondering moslim[12], en spreken daarom vrijwel allen het Urdu (dus niet het Hindi). Zij stammen af van Urdu-sprekende moslims uit de Indiase deelstaat Bihar die rond 1948 naar het toenmalige Oost-Pakistan (thans Bangladesh) kwamen. Het Urdu werd destijds door de moslims in hun oorspronkelijke herkomstgebieden in voormalig Brits-Indië (waaronder Bihar) gebruikt om zich te onderscheiden van de lokale hindoe-bevolking[13]. In de opvangkampen in Bangladesh wordt onder de kampbewoners onderling uitsluitend Urdu gesproken. Buiten de kampen is de spreektaal Bengaals, en omdat de kampen open zijn, spreken vele kampbewoners naast het Urdu in het algemeen ook redelijk Bengaals. In de kampscholen wordt onderwijs gegeven in het Bengaals en het Engels. Daarnaast wordt ook in het Urdu onderwezen.

Uiterlijk. Hoewel Bihari's grotendeels moslim en Urdu-sprekers zijn, zijn zij in uiterlijke kenmerken en in cultureel opzicht meer verwant aan de Bengali's in Bangladesh, dan aan de Urdu-sprekende moslims uit noordwest-India (de Punjab) en Pakistan[14].

---

[8] De term 'Bengaal' is de aanduiding voor een persoon die de Bengaals etniciteit heeft. Bengalen wonen zowel in India (doorgaans zijn dat hindoe-Bengalen) als in Bangladesh (dit zijn doorgaans moslim-Bengalen). Ter onderscheiding daarvan wordt de term 'Bengalees' of 'Bengalese' gebruikt voor een inwoner (staatsburger) van Bangladesh.

[9] Zie het U.S. Department of State country report on human rights practices voor 1980 (p.956), alsmede de ambtsberichten over de positie van Bihari's in Bangladesh van 30 juni 1988 (p.1) en 18 mei 1998 (p.2).

[10] Het Hindi is de verzamelnaam waarmede alle Noord-indische talen aangeduid worden die gesproken worden door meer dan 150 miljoen Indiërs tussen de Punjab en Bengalen. Het Urdu is een West-Hindi-dialect met Perzisch-Arabische toevoegingen [Winkler Prins Encyclopedie]. In dit ambtsbericht wordt de term 'Hindi'gebruikt voor het Hindoe-dialect van het Hindi in tegenstelling tot het 'Urdu', dat gesproken wordt door de Moslims.

[11] In de mogul-tijd werd deze taal in het kamp en de bazaar te Delhi door toevoeging van talrijke perzische woorden een mengtaal, die *Urdu* (eigenlijk *zaban-i-urdu* = taal van het leger) geheten is, en die niet in het voor Indie gebruikelijke nagari-schrift, maar met Perzisch-Arabische tekens geschreven wordt. Zie Winkler Prins encyclopedie.

[12] De instroom van Urdu-sprekende Moslim-Bihari's naar de gebieden die thans Bangladesh vormen heeft een historische achtergrond uit de tijd toen Brits-Indie werd opgedeeld in een Hindoe-India en een Moslim-Pakistan. In 1946 werden in Noakali (thans Bangladesh) een groot aantal Hindoes vermoord door moslims. Als represaille werden toen 30 000 Moslims in Bihar (thans India) omgebracht door Hindoes. Dit veroorzaakte vervolgens een vluchtelingenstroom van moslims uit Bihar naar het toenmalige Oost-Pakistan (thans Bangladesh) , waar zij meenden een veiliger bestaan te kunnen opbouwen.

[13] In het Minority Rights Group rapport 'The Biharis in Bangladesh' wordt terzake op p.7 (zie voetnoot 2) gesteld: 'Historically, many Biharis in India had adopted the Urdu language and Moslem religion of their Moghul conquerors. Some did so in order to escape from the Hindu caste system and to obtain posts under the ruling Moghuls. Others were the descendants of soldiers, officials and writers who arrived with the armies from Central Asia. Biharis defended Urdu as the symbol of their difference from Hindus, and many sent their children to separate Urdu schools'.

[14] Singapore National University Department of History 'The Bihari Minorities in Bangladesh', p. 6-7.

4. Nationaliteit

Voor de vaststelling of een Bihari de Bengalese nationaliteit bezit of daarop recht heeft, zijn de volgende wetten van belang:

* Pakistan Citizenship Act, 1951. Deze Pakistaanse wet werd omgedoopt tot 'Bangladesh Citizenship Act 1951' op grond van de Bangladesh (Adaptation of Existing Bangladesh Laws) Order, 1972 (zie bijlage 2). Het woord 'Pakistan' dient op grond daarvan op alle plaatsen te worden gelezen als 'Bangladesh'.
* Bangladesh Citizenship (Temporary Provision) Order 1972 (zie bijlage 3).

Een Bihari kan de Bengalese nationaliteit hebben verworven als hij behoort tot een van de navolgende categorieën:

A. Op grond van verblijf.

1. *In geval van migratie naar Bangladesh* vóór 1951.
   Een Bihari die vóór 1951 naar het gebied migreerde dat nu Bangladesh is, wordt ingevolge artikel 3 (d) van de Pakistan (nu: Bangladesh) Citizenship Act 1951 geacht het Bengalese staatsburgerschap te hebben ('shall be deemed to be a citizen of ...'; voor de tekst: zie bijlage 1).

2. *In geval van verblijf in Bangladesh op 25 maart 1971.*
   De Bangladesh Citizenship Order 1972 verleent in artikel 2 (ii) het staatsburgerschap aan diegenen die zich op 25 maart 1971 (begin van de onafhankelijkheidsoorlog) op het grondgebied van het huidige Bangladesh bevonden.

Uitzondering van artikel 2B. In 1978 werd de Bangladesh Citizenship Order aangepast door toevoeging van een artikel 2B. Volgens dit artikel wordt iemand van het staatsburgerschap uitgesloten 'if he owes, affirms or acknowledges expressly or by conduct, allegiance to a foreign state'. Deze bepaling kan worden uitgelegd als een beletsel voor verwerving van de Bengalese nationaliteit voor Bihari's die zich in 1972 of daarna uitspraken voor overbrenging naar Pakistan. Door deze wetsaanpassing werden achteraf diegenen van dat staatsburgerschap uitgesloten die destijds met het Pakistaanse leger meevochten tegen de Bengaalse opstandelingen van de Mukti Bahini, wat destijds het geval was met vrijwel alle Urdu sprekende Bihari's.

De hoogste rechter in Bangladesh (de *Supreme Court*) heeft evenwel bij arrest van 7 juni 1979 de terugwerkende kracht van dit amendement als nietig aangemerkt. Het enkel zich opgeven voor overbrenging naar Pakistan kan volgens de Hoge Raad niet leiden tot verlies van het staatsburgerschap. In 1994 bepaalde de Hoge Raad opnieuw dat het niet geoorloofd is aan iemand met terugwerkende kracht het staatsburgerschap te ontnemen. Terzake zij verwezen naar het ambtsbericht van 18 mei 1998 (p. 3-4).

B. Op grond van geboorte.

1. *Indien geboren op Bangladesh grondgebied na 1951.*
   Een ieder die na 1951 op het huidige grondgebied van Bangladesh geboren werd (dus ook een Bihari), is ingevolge artikel 4 van de Bangladesh (voorheen: Pakistan) Citizenship Act 1951 Bengalees staatsburger bij geboorte ('shall be a citizen of ... by birth'). Op grond van deze bepaling komt de Bengalese nationaliteit in ieder geval toe aan Bihari's die geboren zijn vóór 25 maart 1971.

2. *Indien geboren in Bangladesh tussen 25 maart 1971 en 16 december 1971.*
   In dit zelfde artikel 4 onder b (zie voor de tekst: bijlage 1) worden evenwel al diegenen van het Bengalese staatsburgerschap uitgesloten van wie de vader 'een vijand van Bangladesh' was, terwijl zijn of haar geboorte plaatsvond in gebied dat tijdens de bevrijdingsoorlog (25 maart 1971 - 16 december 1971) door het Pakistaanse leger bezet was. Men veronderstelt in Bangladesh algemeen dat alle Bihari-vaders tijdens de bevrijdingsoorlog met het Pakistaanse leger meevochten tegen de Bengaalse opstandelingen. De conclusie ligt derhalve voor de hand dat deze personen allen vallen onder de uitzondering van artikel 4 onder b, zodat zij niet in aanmerking komen voor het Bengalese staatsburgerschap.

3. *Indien geboren op Bengalese grondgebied na 16 december 1971.*
   Deze Bihari's vallen niet onder de uitzondering van artikel 4 onder b en komen derhalve op grond van artikel 4 van de Bangladesh (voorheen: Pakistan) Citizenship Act 1951 zonder meer in aanmerking voor het Bengalese staatsburgerschap ('shall be deemed to be a citizen of ...', zie bij 1).

Men kan zich afvragen of een weigering zich te integreren in de Bengalese maatschappij en het zich uitspreken voor overbrenging naar Pakistan iemand brengt onder de uitzondering van artikel 2B. Zoals hierboven beschreven heeft de hoogste rechter in Bangladesh evenwel bepaald dat het niet mogelijk is iemand op grond van dit artikel met terugwerkende kracht het Bengalese staatsburgerschap te ontnemen.

Het is weinig waarschijnlijk dat de Bengalese autoriteiten een Bihari op eigen initiatief zullen willen aanmerken als Bengalees staatsburger. De kwestie van het staatsburgerschap ligt onder de bevolking zeer gevoelig, omdat veel Bihari's tijdens de bevrijdingsoorlog van 1971 met het Pakistaanse leger meevochten om de opstand van de Bengalen te onderdrukken. Betrokkene kan evenwel desgewenst zijn recht opeisen via de rechter. Velen kiezen er echter voor die nationaliteit niet aan te vragen, omdat zij hopen ooit nog naar Pakistan te worden overgebracht. Anderen beschikken niet over de financiële middelen om hun recht via de rechter af te dwingen.

Samenvatting. Afgezien van een kleine hierboven beschreven groep, worden de meeste Bihari's krachtens de wet weliswaar geacht in het bezit te zijn van het Bengalese staatsburgerschap, maar ingevolge de uitzondering van artikel 2B zijn er twijfels of zij dat staatsburgerschap daadwerkelijk bezitten. Vanwege de politieke gevoeligheid van de positie van de Bihari's onder de Bengalese bevolking, heeft de Bengalese overheid er geen belang bij de Bihari's op eigen initiatief aan te merken als Bengalese staatsburgers. Zij die dat wensen, kunnen evenwel dat staatsburgerschap via de rechter opeisen.

5. Situatie van de in kampen levende Bihari's

Zoals beschreven in het ambtsbericht van 18 mei 1998 zijn de resterende kampbewoners vrij te komen en te gaan waar zij willen, werk te zoeken of andere economische activiteiten te ondernemen. Van vervolging van Bihari's in Bangladesh is geen sprake.

6. Verwijderingen

Duitsland, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden achten het niet onverantwoord een Bihari uit Bangladesh naar dat land terug te sturen. Ten aanzien van de ervaringen van deze landen met daadwerkelijke terugzending blijkt voorts het volgende:

* *Duitsland* heeft problemen met de verkrijging van een vervangend Bengalees reisdocument: als iemand stelt Bihari te zijn, weigeren de Bengalese autoriteiten een vervangend reisdocument te verlenen. Herhaalde interventies bij de Bengalese autoriteiten hebben nog geen blijvende oplossing opgeleverd.
* *Zwitserland* trekt de personalia na in Dhaka en verleent zonodig een Zwitsers reisdocument. Het is gebruikelijk over de terugreis de Bangladeshi autoriteiten en de Zwitserse ambassade te Dhaka in te lichten.
* Het *VK* ondervindt met verwijdering van Bihari's geen probleem. Ongedocumenteerden worden niet gepresenteerd bij de Bengalese ambassade, maar ontvangen een tijdelijk Brits reisdocument (single journey travel document). Bij aankomst op het vliegveld van Dhaka blijkt dit in de praktijk geen problemen op te leveren.
* *Zweden* ondervindt evenmin problemen bij de terugkeer van zowel Bengalezen als Bihari's. Beide groepen worden teruggestuurd met een Emergency Document. Zij worden zonder problemen op het vliegveld van Dhaka doorgelaten.

7. Samenvatting

Het voornaamste kenmerk waarmee een Bihari zich onderscheidt van een Bengaal, is de taal. De Moslim Bihari's in de opvangkampen spreken zonder uitzondering naast Bengaals het Urdu. Hindoe Bihari's buiten die kampen spreken Bengaals en Hindi. Een persoon die geen Urdu (of Hindi) spreekt, kan geen Bihari zijn.

Ministerie van
Buitenlandse Zaken

Een Bihari die geboren is na 16 december 1971, komt op grond van de wet zonder meer in aanmerking voor het Bengalese staatsburgerschap. Afgezien van een kleine groep [redacted] hebben vrijwel alle Bihari's recht op verwerving van het Bengalese staatsburgerschap. Desgewenst kan men bij de rechter zijn staatsburgerschap opeisen. Velen kiezen er zelf voor het Bengalese staatsburgerschap niet aan te vragen, of beschikken niet over de financiële middelen om hun recht via de rechter af te dwingen.

Een aantal Bihari's koos in de loop van de jaren voor integratie in de Bengalese maatschappij. Anderen verblijven nog steeds in die kampen in de hoop ooit nog te worden overgebracht naar Pakistan. Deze kans moet inmiddels echter miniem worden geacht. Van vervolging van Bihari's is in Bangladesh geen sprake. Betrokkenen zijn vrij te gaan en te staan waar zij wensen.

Duitsland, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden achten het niet onverantwoord een Bihari uit Bangladesh naar dat land terug te sturen. Twee van deze landen repatriëren een afgewezen (Bihari-) asielzoeker uit Bangladesh met een tijdelijk reisdocument. Blijkens hun ervaring worden deze personen door de immigratieautoriteiten op de luchthaven van Dhaka in de regel zonder problemen doorgelaten.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
voor deze,
de directeur Personenverkeer, Migratie en Consulaire Zaken

drs. P.P. van Wulfften Palthe

Bijlagen:
1. Geraadpleegde bronnen.
2. Kaart van Bihari-kampen in Bangladesh.
3. Bangladesh (Pakistan) Citizenship Act 1951.
4. Bangladesh Citizenship Order 1972.

Kenmerk DPC/AM-678606
Blad 8/9

Bijlage 1.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Openbare rapporten / bronnen.

* Encyclopedieën
  - Winkler Prins Encyclopedie.
* International journal of refugee law, Vol.11 No.4 (Oxford University Press 1999)
  - The Bihari refugees of South Asia: stateless refugees and the right to return.
* Persberichten
  - Reuters.
* Singapore National University, Department of History
  - The Bihari Minorities in Bangladesh (lezing gehouden op universiteit van Dhaka).
* Minority Rights Group (London)
  - The Biharis in Bangladesh, Report No 11 (januari 1982).
  - World directory of minorities (oktober 1989), p.295-296.
* Nationaliteitswetgeving van Bangladesh
  - Bangladesh (Pakistan) Citizenship Act 1951.
  - Bangladesh Citizenship Order 1972.
* U.S. Department of State country reports on human rights practices (Washington)
  - Bangladesh country report on human rights practices voor de jaren 1977-1999.

Bron: Minority Rights Group "The Biharis in Bangladesh", januari 1992

Bijlage 2

Bijlage 3

THE PAKISTAN CITIZENSHIP ACT, 1951

ACT NO. II OF 1951

[AS SUBSEQUENTLY AMENDED BY ACT V OF 1952, ACT XVII OF 1972, ACT XXXIX OF 1973 & ACT XLVIII OF 1973]

[*13th April, 1951*]

An Act to provide for Pakistan citizenship

WHEREAS it is expedient to make provision for citizenship of Pakistan ;

It is hereby enacted as follows :—

1. Short title and commencement. (1) This Act may be called the Pakistan Citizenship Act, 1951.

(2) It shall come into force at once.

COMMENTARY

Application. The Act has been applied to the Chittagong Hill-tracts and to the partially excluded areas of the Mymensingh district with effect from the 25th October, 1951, *see* Dacca Gazette, 1951, Pt. I, p. 1146.

2. Definitions. In this Act :—

"alien" means a person who is not a citizen of Pakistan or a Commonwealth citizen ;

"Indo-Pakistan sub-continent" means India as defined[2] in the Government of India Act, 1935, as originally enacted ;

"minor" means, notwithstanding anything in the Majority Act, 1875, any person who has not completed the age of twenty-one years ;

"prescribed" means prescribed by rules made under this Act ;[3]

[4]["Commonwealth citizen" means a person who has the status of a Commonwealth citizen under the British Nationality Act, 1948 ;

"British protected person" means a person who has the status of a British protected person[5] for the purposes of the British Nationality Act, 1948.]

Meaning of the word "residence" is to be ascertained in context on view of purpose of the statute.[6]

3. Citizenship at the date of commencement of this Act. At the commencement of this Act every person shall be deemed to be a citizen of Pakistan :—

(*a*) who or any of whose parents or grandparents was born in the territory now included in Pakistan and who after the fourteenth day of August, 1947, has not been permanently resident in any country outside Pakistan ; or

(*b*) who or any of whose parents or grandparents was born in the territories included in India on the thirty-first day of March, 1937, [7][and who, except in the case of a person who was in the service of Pakistan or of any Government or Administration in Pakistan at the commencement of this Act, has] or had his domicile within the meaning of Part II of the Succession Act, 1925, as in force at the commencement of this Act, in Pakistan or in the territories now included in Pakistan ; or

(*c*) who is a person naturalised as a British subject in Pakistan ; and who, if before the date of the commencement of this Act he has acquired the citizenship of any foreign State, has before that date renounced the same by depositing a declaration in writing to that effect with an authority appointed or empowered to receive it ; or

[8][(*d*) who before the commencement of this Act migrated to the territories now included in Pakistan from any territory in the Indo-Pakistan sub-continent outside those territories with the intention of residing permanently in those territories.]

4. **Citizenship by birth.** Every person born in Pakistan after the commencement of this Act shall be a citizen of Pakistan by birth :

Provided that a person shall not be such a citizen by virtue of this section if at the time of his birth :—

(a) his father possesses such immunity from suit and legal process as is accorded to an envoy of an external sovereign power accredited in Pakistan and is not a citizen of Pakistan ; or

(b) his father is an enemy alien and the birth occurs in a place then under occupation by the enemy.

5. **Citizenship by descent.** Subject to the provisions of section 3 a person born after the commencement of this Act, shall be a citizen of Pakistan by descent if his father is a citizen of Pakistan at the time of his birth :

Provided that if the father of such person is a citizen of Pakistan by descent only, that person shall not be a citizen of Pakistan by virtue of this section unless :—

(a) that person's birth having occurred in a country outside Pakistan the birth is registered at a Pakistan Consulate or Mission in that country, or where there is no Pakistan Consulate or Mission in that country [19][at the prescribed Consulate or Mission or] at a Pakistan Consulate or Mission in the country nearest to that country ; or

(b) that person's father is, at the time of the birth, in the service of any Government in Pakistan.

CHAPTER 1

THE BANGLADESH CITIZENSHIP (TEMPORARY PROVISIONS) ORDER, 1972 (P.O. NO. 149 of 1972) [15th December, 1972]

WHEREAS it is expedient to make temporary provisions regarding citizenship of Bangladesh ;

NOW, THEREFORE, in pursuance of the Proclamation of Independence of Bangladesh, read with the Provisional Constitution of Bangladesh Order, 1972, and in exercise of all powers enabling him in that behalf, the President is pleased to make the following Order :-

1. (1) This Order may be called the Bangladesh Citizenship (Temporary Provisions) Order, 1972.

(2) It shall come into force at once and shall be deemed to have taken effect on the 26th day of March, 1971.

[1A. In this Order, unless there is anything repugnant in the subject or context, "prescribed" means prescribed by rules made under this order.]

2. Notwithstanding anything contained in any other law, on the commencement of this Order, every person shall be deemed to be a citizen of Bangladesh-

(i) Who or whose father or grandfather was born in the territories now comprised in Bangladesh and who was a permanent resident of such territories on the 25th day of March, 1971, and continues to be so resident ; or

(ii) Who was a permanent resident of the territories now comprised in Bangladesh on the 25th day of March, 1971, and continues to be so resident and is not otherwise disqualified for being a citizen by or under any law for the time being in force :

1. Inserted by Act 57 of 19[illegible]

Provided that if any person is a permanent resident of the territories now comprised in Bangladesh or his dependent is, in the course of his employment or for the pursuit of his studies, residing in a country which was at war with, or engaged in military operations against Bangladesh and is being prevented from returning to Bangladesh, such person, or his dependents, shall be deemed to continue to be resident in Bangladesh.

COMMENTS

A. Citizenship.-Bangladeshi by birth temporarily residing in a country at war or engaged in military operations against Bangladesh and prevented by circumstances from returning to Bangladesh-Citizenship of Bangladesh not lost.[2]

B. 'Permanent resident' defined.

Article 2 makes it clear that any person who or whose father or grand-father was born in the territories of Bangladesh and who was a permanent resident of such territory on the 25th March, 1971 continues to be a citizen of Bangladesh.[3]

C. Citizenship, right of-not lost by mere filing of an application to go to a different country.

Question is whether the petitioner had abandoned his citizenship of Bangladesh by any positive act or has otherwise disqualified him so as to be deprived of his citizenship. The order by which he has been deprived of his right of citizenship does not refer to any positive act, but merely refers to his filing an application to the International Committee of Red Cross with a view to go over to Pakistan. The mere fact that the petitioner filed an application for going over to Pakistan cannot take away his citizenship. The

2. 1982 B.L.D. (A.D.) 143. 3. 27 DLR (1975) 525

131

Bijuge 4

Bangladesh Citizenship Order, P.O. 149 of 1972, has enumerated different situation in which a person shall be deemed to be a citizen of Bangladesh, but it has not discriminated among its citizens of this country. So the petitioner is on the same footing as any other citizen. His citizenship, therefore, clings to him. He could voluntarily renounce it or he could be deprived of it if he had incurred any disqualification. Though the petitioner filed an application to the International Committee of Red Cross to go over to Pakistan he did not even pursue it. He filed an affidavit affirming his allegiance to Bangladesh in 1972. The petitioner having not acquired the citizenship of any other country, his citizenship of Bangladesh which he acquired long before can not evaporate and he continues to be a citizen of this country.[4]

[5][2A. A person to whom Article 2 would have ordinarily applied but for his residence in the United Kindgom shall be deemed to continue to be permanent resident in Bangladesh within the meaning of that Article :

Provided that the Government may notify, in the official Gazette, any person or categories of persons to whom this Article shall not apply.]

[6][2B.(1) Notwithstanding anything contained in Article 2 or in any other law for the time being in force, a person shall not, except as provided in clause (2), qualify himself to be a citizen of Bangladesh if he-

(i) owes, affirms or acknowledges, expressly or by conduct, allegiance to a foreign state, or

(ii) is notified under the proviso to Article 2A :

Provided that a citizen of Bangladesh shall not, merely by reason of being a citizen or acquiring citizenship of a state

4. 34 DLR (1982) 25 5. Article 2A was inserted by Act IV of 1972, s. 2.
6. Subs. by Ordinance VI of 1976, s.2 [illegible] Article 2B.

specified in or under clause (2), cease to be a citizen of Bangladesh.

(2) The Government may grant citizenship of Bangladesh to any person who is a citizen of any state of Europe or North America or of any other state which the Government may, by notification in the official Gazette, specify in this behalf.]

3. In case of doubt as to whether a person is qualified to be deemed to be a citizen of Bangladesh under Article 2 of this Order, the question shall be decided by the Government, which decision shall be final.